

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Георги Петков Близнашки,
професор по конституционно право в
Юридическия факултет на Софийския университет „Св. Климент Охридски“,
определен със Заповед № РД-38-168/21.03.2019 г. на Ректора на СУ „Св. Климент
Охридски“ проф. д. ф. н. Анастас Герджиков за
член на научно жури за публична защита на дисертационен труд на

Симона Здравчева Велева-Стойнова

на тема:

„СВОБОДА НА СЛОВOTO – НАЦИОНАЛНИ И ЕВРОПЕЙСКИ ИЗМЕРЕНИЯ“
за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ по професионално
направление 3.6. Право (Конституционно право)

Уважаеми членове на научното жури,

I. Кратко представяне на докторанта и на дисертационния труд

Симона Здравчева Велева-Стойнова завършва с отличие 91-ва ГПНЕ „Проф. Константин Гълъбов“ и е магистър по право на Софийския университет „Св. Климент Охридски“ със специализации „Правораздаване“, „Публична администрация“ и „Международно право и международни отношения“. Като студент Симона Велева-Стойнова е активен участник в Кръжока по конституционно право към СУ „Св. Климент Охридски“. Още в студентските си години Симона Велева-Стойнова работи активно в сферата на конституционното право. През 2012 година печели голямата награда на Конституционния съд на Грузия в международно състезание по сравнително конституционно право, като междуременно печели второ място на националното състезание по гражданско и търговско право, първо място в състезание, организирано от Европейската комисия в България и др. През 2013 г. става съставител на книгата на Тодор Влайков „Личният режим у нас“, на изд. „Изток-Запад“, като е автор и на статии в престижни юридически издания. През 2014 година печели награда на Ректора на СУ „Св. Климент Охридски“ за постижения в научната област. През 2015 година става редовен докторант към катедрата по Конституционноправни науки към Софийския университет. От 2016 г. до 2019 г. води редовни семинарни занятия на студенти по право, втори курс, редовно обучение. През целия период на докторантурата си взема активно участие в множество национални и международни конференции, на които представя доклади. През 2017 г. Симона преведе конституцията на Съединените

американски щати, а през 2018 г. съвместно издадохме Конституция на Италия и Конституция на Испания, на чиито превод Симона Велева-Стойнова е научен редактор. Има множество публикации в престижни издания.

Дисертационният труд „Свобода на словото – национални и европейски измерения“ е в обем от 361 страници, като към него има приложена библиография и декларация за оригиналност. Цитирани са общо 268 източника, 143 решения на Европейския съд за защита правата на човека и основните свободи, 22 решения на Конституционния съд на Република България, 28 решения на Съда на Европейския съюз и 11 решения на чужди конституционни съдилища, сред които на Федерална република Германия, на Италианската република, на Австрия, Словакия, Чехия, както и на Конституционния съвет на Франция. Цитирани са и 12 решения на Върховния съд на САЩ. Дисертацията има въведение, три глави и заключение. По темата на дисертацията докторантът има внушителен брой от 14 публикации. Представен е автореферат, който дава обективна информация за дисертационния труд и отразяване неговите приноси. Трудът се отличава с добре организирана вътрешна структура, терминологията е прецизна и е използвана правилно. В изследването са използвани основно исторически, системен, структурно-функционален, сравнителноправен, исторически и правно-догматически метод.

II. Оценка на научните и научно-приложни приноси и резултати на дисертационния труд

Представеният дисертационен труд е посветен на свободата на словото, нейните национални и европейски измерения. Заглавието съответства на съдържанието, което е организирано в три глави: глава първа – „Свобода на словото – понятие и еволюция“, глава втора – „Съвременни измерения на свободата на словото“, глава трета – „Граници на свободата на словото. Актуални проблеми и особености“. До момента в българската конституционноправна наука липса цялостно задълбочено и систематично изследване от подобен характер. Това придава новост на изследването и наличие на успешно съчетана методология. И това е така, защото то се отличава с актуален характер и изключителна значимост, от една страна, поради трудностите, свързани с цялостното изследване на свободата на словото като обща категория, а не единствено до позитивноправната уредба на трите комуникационни права, а от друга – поради динамичния характер на правната уредба в тази сфера.

Въведението представя актуалността на изследването, неговите предмет, обект, цели и задачи, методология и основни изследователски тези, като са налице всички елементи за неговата изчерпателност.

Глава първа разглежда в самостоятелна точка понятието за свобода на словото. Докторантът умело разглежда свободата на словото в широк и в тесен смисъл, като обосновава разбирането, че свободата на словото в широк смисъл е обща категория, като ценност на съвременния демократичен конституционализъм, чието утвърждаване и еволюция е свързано с редица историко-правни предпоставки. В своето съдържание, то включва трите комуникационни права – право на изразяване на мнение, право на търсене, получаване и разпространяване на информация и свобода на печата като

основни конституционни права. В тесен смисъл, г-жа Велева разглежда свободата на словото като една от формите на правото на изразяване на мнение, а именно чрез реч, думи, слово. Докторантът прави задълбочен анализ на понятието, като го разглежда в няколко аспекта – като средство за себеизява и развитие на личността, за поддържане на плурализма, за участие в управлението и като средство за контрол от обществото над властта. Г-жа Велева-Стойнова показва отлични познания на водещите авторитети, както конкретно в избраната тема, така и в сферата конституционното право изобщо. Наред с това, в понятието докторантът е разгледал и свободата на словото като основно човешко право, като в сравнителноправен план е анализирана уредбата в основните международни договори, които закрепват правата на човека, нюансите и различията в тази уредба и особеностите на защитата ѝ в отделните правни системи.

Във следваща самостоятелна точка, докторантът разглежда еволюцията на понятието „свобода на словото“, като демонстрира отлични познания и аналитичен подход в разглеждането на развитието на понятието през отделни исторически периоди, като проследява развитието на свободата на словото през призмата на еволюцията на конституционализма. Докторантът показва отлични познания на развитието на българската държава и право и прави задълбочен анализ на свободата на словото по време на Търновската конституция.

Във **втора глава** докторантът обосновава успешно тезата, че свободата на словото не се изчерпва с трите комуникационни права, а е елемент и предпоставка за редица други основни права. Правото на изразяване на мнение, свободата на печата, правото на търсене, получаване и разпространяване на информация са подробно анализирани, като докторантът дава различни предложения *de lege ferenda*, особено в сферата на правото на информация, свързани с ускоряване на процеса по дела за достъп до информация, икономия и достъпност до процеса.

Направен е подробен анализ на чл. 10 от Европейската конвенция за защита правата на човека, като приносен момент е както разглеждането на множество решения на Европейския съд за защита правата на човека и основните свободи, но и заради разглеждането на съотношението между Хартата на основните права на Европейския съюз и ЕСПЧ. Дисертационният труд включва анализ на свободата на словото според правото на Европейския съюз. Разгледана е защитата на свободата на словото в националното законодателство и във вторичното право на Европейския съюз.

Трета глава в самостоятелна точка разглежда основните конституционни ценности, с които свободата на словото влиза в колизия, като докторантът правилно е избрал подхода, при който подлага на подробен сравнителноправен анализ на границите правото в отделните държави в Европа, доколкото по този начин са засегнати съществени теоретични и практически проблеми на правната наука. Разгледани са честта, достойнството и доброто име, обърнато е внимание на обидата и клеветата, като се прави *de lege ferenda* предложение за въвеждане на правото на отговор в печатните медии. Подробен е разгледана националната сигурност, предотвратяването на безредици и престъпления, защитата на неприкосновеността на личния живот, морала и добрите нрави и интелектуалната собственост като легитимни граници на свободата на словото.

Изложението следва ясна структура и вътрешна логика. Специална точка е посветена на малко изследвани и актуални проблеми, свързани със свободата на словото. Подробно е разгледана собствеността върху медиите и режима в отделните държави. Наред с това са разгледани речта на омразата, защита на тайната на журналистическите източници, слабо разгледан в българската доктрина проблем за поддържането на авторитета и неприкосновеността на съдебната власт и особено – защитата на личните данни и свободата на словото в интернет. Подробно е анализирана и обсъдена политико-правната рамка на засегнатите проблеми.

Всяка глава завършва с междинни изводи, в които се обобщават основните предложения и заключения.

Заключението разглежда основните дискуссионни въпроси, разгледани в научния труд. Заключенията направени в него свидетелстват за задълбочени познания, вникване в проблематиката на труда и имат висока практическо-приложна и научна стойност.

Може убедено да се заключи, че основната авторова теза е защитена.

Трудът съдържа основно научни-практически приноси, свързани със систематизиране и подробен анализ на изследваната материя. Докторантът посочва следните приносни моменти:

1. Цялостно представяне на свободата на словото като ценност на съвременния демократичен конституционализъм чрез нейните философски, нравствено-етични и юридически проявления. Даден е ясен модел за разграничението между ценността свобода на словото и трите комуникационни права, като наред с това тя е разгледана като елемент и предпоставка на редица други основни права.

2. Извеждане на понятието за „свобода на словото“ в широк и тесен смисъл.

3. Самостоятелното разглеждане на свободата на словото в българската държава и право.

4. Анализът на свободата на словото в контекста на защитата на правата на човека от правото на Европейски съюз и проблемът на взаимодействието между ХОПЕС и ЕСПЧ.

5. Разглеждането на различните проявления на правото на изразяване на мнение и по-специално в търговската и художествена сфера.

6. Анализ и предложения *de lege ferenda* на уредбата на собствеността върху медиите.

7. Обсъждането на защитата на личните данни.

Посочените приноси безспорно са налице, като Симона Здравчева Велева-Стойнова показва солидни академични познания, способност за самостоятелно изследване, отлично ориентиране в обширността на материята и ерудиция. Използваната огромна литература и практика показват задълбочени познания, навлизане в комплексни характер на темата и отлично познаване на проблематиката. Трудът се отличава с прецизен и точен изказ, разбиране и вещина в сферата на конституционното право.

Не могат да се посочат никакви съществени слабости на дисертационния труд, като препоръчвам на докторанта той да бъде издаден, тъй като има значима теоретична и практико-приложна, както и интердисциплинарна стойност.

III. Заключение

В заключение, дисертационният труд на тема: „Свобода на словото – национални и европейски измерения“ отговаря на изискванията на чл. 6, ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав на Република България (ЗРАСРБ), на чл. 27, ал. 2 от Правилника за прилагане на ЗРАСРБ за получаване на образователна и научна степен „доктор“, и поради изложеното по-горе убедено и категорично давам своята положителна оценка на дисертационния труд и предлагам да бъде присъдена образователна научна степен „доктор“ по научна специалност: 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление: 3.6 Право (Конституционно право) на Симона Здравчева Велева-Стойнова.

гр. София
14 май 2019 г.

Проф. д-р Георги Близнашки: